

Socialdepartementet

Remissvar över (betänkandet Digital teknik på lika villkor – En reglering för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS)

S2025/00778

Sammanfattning

Svaret är sammanställt av utvecklingsledare Johanna Persson och strateg Monica Wahlström från Västerbottens regionala samverkans- och stödstruktur (RSS) som är organiserad inom Region Västerbotten på uppdrag av länets kommuner. Inspel till remissen lämnas i utvalda delar.

RSS-enheten vid Region Västerbotten delar bedömningen att digital teknik ska likställas med andra insatser och ställer sig positiv till att det blir ett tydligare rättsläge kring användande av digital teknik för socialtjänsten och verksamhet enligt LSS.

Avsnitt 9. En ordning för att tillvarata barns beslutskompetens

RSS-enheten vid Region Västerbotten ser positivt på att barnet som rättighetsbärare lyfts fram i utredningen och att även barns eget samtycke, utifrån bedömning av barnets ålder och mognad, ska inhämtas.

Utredningen föreslår framtagande av stödmaterial vad gäller den information som ska lämnas till ett barn eller barnets vårdnadshavare i samband med att ett samtycke inhämtas. Detta är mycket bra, och behöver tillkomma omgående som stöd framför allt till de mindre kommunerna som har färre resurser administrativt kring framtagande av nya rutiner och stöd när förändringar som påverkar befintlig handläggning eller verksamhet genomförs.

Avsnitt 10. Användning av digital teknik till personer med nedsatt beslutsförmåga

RSS-enheten vid Region Västerbotten delar utredningens slutsats att personer med nedsatt beslutsförmåga ska få tillgång till insatser från socialtjänsten på lika villkor som andra.

Utredningen föreslår att det inte närmare ska regleras vem som ska bedöma om en person kan samtycka till användning av särskilt integritetskänslig teknik, som monitorering, sensorering och positionering. Utredningen menar att ansvaret för att personalen har rätt kompetens redan ligger på den verksamhetsansvarige.

Utredningen förordar att vid en ansökan om insats med digital teknik enligt SoL bör den som handlägger ärendet göra bedömningen. När bedömningen görs i samband med verkställighet av en insats, bör den personal som arbetar nära den enskilde göra bedömningen.

RSS-enheten vid Region Västerbotten ser en risk med att det kan bli otydligt för kommuner och privata utförare vem i verksamheten som ska göra dessa bedömningar. Det är samtidigt positivt att personal som har god kännedom om personen får möjlighet att göra bedömningen. Det finns exempel från kommuner i länet som inom verkställigheten hanterar denna typ av frågor i team. Erfarenheter där dessa bedömningar görs i team är goda, det medger flera olika perspektiv och att personalen runt den enskilde också ständigt tillförsäkrar att tekniken inte används integritetskränkande, samt att man uppnår intentionen om att denna bedömning behöver göras situationsanpassad och ses över vid förändrade förhållanden och olika situationer.

Utredningen föreslår att Socialstyrelsen ska få i uppdrag att ta fram ett metodstöd för att personal i verksamheten ska kunna stödja personer med nedsatt förmåga att uttrycka sin inställning till personuppgiftsbehandling. Här vill RSS-enheten vid Region Västerbotten betona vikten av att Socialstyrelsen får ett sådant uppdrag och att det inte dröjer.

Det är också väsentligt att ha i beaktan den prekära situation som råder i Västerbotten med stora svårigheter att finna utbildad personal i tillräcklig utsträckning – vilket inte får vara skäl för att sänka krav, men som gör det särskilt komplicerat när ytterligare moment kring dokumentation och utvärdering läggs till omsorgsarbetet. Metodstödet bör därför även ge vägledning kring hur bedömningen ska genomföras i praktiken.

Avsnitt 11 Konsekvenser av förslagen

RSS-enheten i Västerbotten ställer sig bakom bedömningen att bristen på tydlighet inom området har kunnat verka hämmande av utvecklingen mot ett mer digitaliserat arbetssätt. På grund av den utmanande demografiska utvecklingen i Västerbotten, samt länets utpräglade glesbygd med mycket stora avstånd är det föreslagna rättsliga stödet för användning av digital teknik särskilt välkommet.

11.3 Ekonomiska konsekvenser

Regeringen behöver samtidigt ha i beaktan vad utredningen har konstaterat – att vissa mindre kommuner kan välja bort digital teknik av resursskäl.

Även om förslaget inte innebär ett nytt åtagande för kommunerna, så kan det i praktiken förstärka skillnader i tillgång till digital teknik mellan kommuner.

Detta riskerar att förstärka de skillnader som redan idag finns mellan kommuner med olika förutsättningar. I kommuner med starkare ekonomi och mer utvecklade strukturer för digital omställning kan digital teknik implementeras och skalas upp snabbare, medan kommuner med knappa resurser och högre försörjningsbörda kan få svårare att följa med i utvecklingen.

I praktiken kan alltså förslaget bidra till ökade skillnader i tillgång till digitala insatser, beroende på var i landet man bor, och svårigheter att säkerställa jämlikhet avseende denna typ av insatser. Därmed bör regeringen uppmärksamma och ta med detta perspektiv gällande arbete med digitalisering i stort, och avseende de utmaningar som små kommuner, särskilt i glesbygd, med stora ekonomiska och demografiska utmaningar möter.

Beslut i detta ärende har fattats av regionstyrelsen den 9 september 2024 § xx.